

DĂRUIREA PENTRU IDEAL

Marcel LUTIC*

Era prin 2005. Aveam deja câțiva ani buni de când colindam spațiul românesc de la răsărit de Prut și îmi făcusem destui prieteni de suflet prin Basarabia. „Anuarul” muzeului de la Iași începea să aibă din ce în ce mai multă trecere și la colegii de aici, primind adesea spre publicare studii și materiale utile cunoașterii realităților etno-folclorice basarabene. Acestea veneau mai ales de la soții Eugen Bâzgu și Varvara Buzilă, doi cercetători pasionați de studierea în profunzime a culturii noastre populare.

Au existat multe momente deosebite care au marcat *relația specială, profesională și umană* deopotrivă, pe care am avut-o cu Eugen Bâzgu, momente petrecute mai ales în ograda Muzeului de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău, acolo unde Mihai Ursu și Varvara Buzilă, în primul rând, erau niște gazde excepționale. În tot acest timp, aveam să aflu mai târziu, boala începea deja să-i dea târcoale lui Eugen Bâzgu, însă acesta trăia și muncea ca și cum nimic deosebit nu s-ar fi întâmplat cu sănătatea sa. Așa îl percepeam eu, probabil așa îl vedeau și mulți alții care-l știau mai bine și-i prețuiau profesionalismul și dăruirea sa.

Îmi aduc aminte *cu emoție și mare bucurie* de toamna anului 2010, atunci când am avut deosebita satisfacție de a fi martor ocular la lansarea fastuoasă la Chișinău a filei cu numărul X a „Anuarului” nostru, acel număr monumental (nu mai puțin de 800 pagini) fiind dedicat vieții și activității Profesorului Ion H. Ciubotaru (parcă mai cinstit și mai prețuit la Chișinău decât la Iași și în țară; cel puțin asta a fost impresia atunci, în 2010, dar și altădată!).

* Muzeul Etnografic al Moldovei, Complexul Muzeal Național „Moldova”, Iași – România.

În acele zile de neuitat, Eugen Bâzgu a fost mai mereu aproape de Profesorul Ciubotaru, întruchipând pentru tinerii participanți două spirite înalte ce nu se mai săturau să-și ostoiască doruri numai de ei știute. Parcă îi văd și acum pe malurile înalte ale Nistrului, undeva spre nordul Basarabiei, pelicula foto fiind martoră fidelă a spuselor mele. Am simțit că Eugen a trăit cu acel prilej multe și profunde satisfacții intelectuale, probabil acele zile însemnând ceva cu totul special în viața sa.

Nu mai știi dacă înainte sau după momentul 2010 am mai avut, tot la Chișinău, o *întâlnire aparte*. Știu totuși că am avut atunci câteva nopți de pomină în care Eugen mi-a povestit, cu lux de amănunte, desigur în preajma unei căni cu vin de la Mileștii Mici, percepția sa asupra culturii noastre populare, una originală, în care structuri spirituale de mare adâncime erau aduse la suprafață în moduri cu adevărat neașteptate. În tot ceea ce povestea Eugen Bâzgu era de o vivacitate ieșită din comun, care te uimea și copleșea în același timp! Îl simțeam cum se identifica cu ceea ce relata cu atâta patos, pur și simplu arzând odată cu ideile pe care le scăpăra din adâncul spiritului său. Recunosc și acum faptul că rareori îți este dat să întâlnești în viață asemenea oameni!

De obicei, discuțiile, chiar și cu destui dintre specialiștii branșei noastre, sunt formale, academice, cantonate cuminte la suprafața lucrurilor și chiar alături de specificul profesiei noastre, fapt ce trădează, cel mai adesea, lipsa pasiunii pentru acea îndeletnicire. În preajma lui Eugen Bâzgu nu aveai nicicând un astfel de sentiment, căci orice discuție cu el se ducea doar în interiorul profesiei și la parametri greu de atins.

Altădată, prin 2011 parcă, am fost surprins să-l văd în poarta Palatului Culturii din Iași cu multe cărți voluminoase la subsuoară (e vorba de *Arhitectura vernaculară în piatră*, apărută la Chișinău în 2009, *lucrare devenită repede una de referință* pentru domeniul respectiv!) cărți pe care mi le-a lăsat în speranța că se vor vinde la mica

noastră librărie muzeală. Palatul Culturii era deja în renovare, iar eu am apucat mai apoi calea pribegiei, așa că majoritatea acelor cărți sunt și astăzi în biroul meu din Iași...

Totuși, cea mai frumoasă filă din *prietenia mea aparte* cu omul de cultură Eugen Bâzgu s-a consumat, discret și ardent deopotrivă, de-a lungul editării în perioada 2001-2016 a celor 6 studii pe care ni le-a încredințat spre publicare în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei”⁸. Ceea ce lecturam, în avanpremieră, era fascinant și deconcertant în același timp, era atâta informație adunată, era atâta efort de interpretare acolo, era atâta pasiune pusă în acele texte încât adesea, ca secretar de redacție, eram realmente copleșit, senzație pe care nu am avut-o în acest un deceniu și jumătate de când bucătăresc „Anuarul” decât rareori (întotdeauna la „restituirile” Petru Caraman și adesea la studiile trimise spre publicare de cunoștii cercetători Ion H. Ciubotaru, Silvia Ciubotaru, Sanda Golopenția sau Varvara Buzilă).

În acest context l-am cunoscut cu adevărat pe Eugen Bâzgu: devotat întru totul profesiei sale, exigent, atent la detalii, interpretând surprinzător faptele de cultură populară, promotor fervent al interdisciplinarității, în acest ultim sens arhitectura și istoria fiindu-i de mare ajutor în talmăcirea tainelor etnologiei... Pilduitor e faptul că relația aceasta a noastră a fost „moșită” (sau, mai modern, intermediată), în modul cel mai direct, de Varvara Buzilă, soția sa. S-a petrecut acest lucru din simplul motiv că Eugen nu avea un *e-mail* la care să răspundă în timpul optim impus, mai mereu, de ritmul alert al editării „Anuarului” ieșean.

Activitatea sa publicistică, împletită strâns cu practica de specialitate, este diversă și prodigioasă. Remarc concis *trei mari constante* ale acestei activități începută acum mai bine de 30 ani.

În primul rând, Eugen Bâzgu a fost pasionat în cel mai înalt grad de arhitectura spațiului românesc din stânga Prutului, multe dintre

⁸ Hurdughia – casa cetii de feciori din Basarabia, nr. I, 2001, p. 155-167; Arhetipul întreg-parte, nr. III, 2003, p. 95-116; Cultul fântâniei și al izvoarelor din Basarabia (coautor: Mihai Ursu), nr. VII, 2007, p. 41-74; Semnificații mito-simbolice ale pietrei în gândirea populară, nr. X, 2010, p. 141-164; Obiceiuri și datini privitoare la construcția casei la românii de la est de Prut, nr. XIV, 2014, p. 59-88. Un statut special are studiul *Trunchiul de arbore...* (v. supra, nota 6).

articolele și studiile sale fiind circumscrise tocmai acestei preocupări. Fie că a fost vorba de arhitectura monumentală, fie, mai ales, de cea populară, durată în piatră sau lemn, laică sau bisericească – toate au fost studiate temeinic de către cercetătorul basarabean. Era întristat de soarta patrimoniului acestei părți de țară și mereu avea un cuvânt, bine documentat, de rostit. Vedea limpede că soarta acestui patrimoniu, delicat și fragil, este *între sacru și profanat*, cum sugestiv și-a intitulat unul dintre articole...

În acest prim set de preocupări cred că ar trebui încadrată și stăruința sa de-o viață privitoare la *crearea și organizarea*, atât cât a îngăduit Dumnezeu, a *Muzeului Satului*, instituție importantă pentru întreaga românită, muzeu care *ar putea să-i poarte de acum încolo numele*, el fiindu-i principalul fondator.

O altă constantă a activității publicistice este reprezentată de *opera sa de factură etnologică*, care trece de fenomenologia imediată și caută sens, semnificație, spiritualitate. Intuia gândul de dincolo de concretul palpabil, simțea ideea ascunsă în obiectul frust. Respira aerul rarefiat al înălțimilor de gând specifice doar spiritelor elevate.

Astfel putem explica preocupările sale dedicate *instituțiile tradiționale ale românilor din Basarabia*, studiile aprofundate în care caută *semnificații mitico-simbolice* sau încearcă să ajungă la înțelegerea unor arhetipuri esențiale, precum *început-sfârșit* sau *întreg-parte*. Spera cumva, îmi place să cred asta, să găsească *modelul de aur* prin care să poată decoda, spre folosul contemporanilor interesați, comorile lăsate cu atâta discreție de către strămoși.

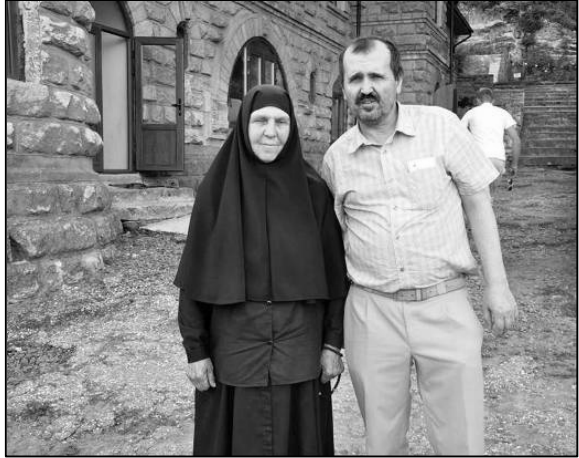
A fost bun prieten cu elementele principale ale naturii, cu *apa*, cu *lemnul* și cu *piatra*, cărora le-a consacrat mai multe studii valoroase, care nu vor putea fi ocolite de acum încolo de bibliografia privitoare la aceste teme. Desigur, toate aceste contribuții de factură etnologică l-au determinat pe Iordan Datcu să-l includă pe Eugen Bâzgu în cunoscutul său *Dicționar*⁹.

Am identificat și o a treia constantă a activității sale publicistice, transpusă adesea și în viața sa de toate zilele, anume aceea legată strâns de casa Domnului, de *bisericile și mănăstirile străvechi ale Basarabiei*. În acest registru se includ multe dintre studiile, articolele și chiar una

⁹ *Dicționarul etnologilor români*. Autori. Publicații periodice. Instituții. Mari colecții. Bibliografii. Cronologie, ediția a III-a, revăzută și mult adăugită, București, Editura Saeculum I.O., 2006, p. 98.

dintre cărțile sale. A cercetat tematici mai puțin abordate de specialiști, precum *ochii sfinților* sau *coliba mortului*, însă mai mereu avea gândul la istoria și mai ales la soarta actuală a fragilelor biserițe de lemn sau la mănăstirile rupestre ce străjuiesc malurile Nistrului. A fost probabil felul său aparte de a-și manifesta *credința creștin ortodoxă*, lucru pe care mulți preoți din cele două Biserici ale Basarabiei îl recunosc și îl vor aprecia multă vreme de acum încolo.

Faptul că în acest număr al „Anuarului” publicăm un studiu inedit din același registru, arată că Eugen Băzgu căuta, mai mult sau mai puțin conștient, spre locul cel mai sfânt din casa Domnului, spre Sfânta

Sfintelor care se odihnește, în unele Sfinte Altare de multe veacuri, rezemată pe *arhaice trunchiuri de arbore...* Trag nădejde că lucrările sale *de gând, de (în)scris și mai ales de faptă* rostuite aici, în Lumea cu dor, să fie aidoma acestor stâlpi arhaici care îi vor susține viețuirea întru veșnicie...

Să fi fost cumva acest studiu premonitoriu? Domnul știe, însă parcă întâmplare nu poate fi, căci, se știe, *întâmplarea e chipul în care ne vorbește Dumnezeu...* În ultimele luni, diortosind acest ultim studiu al lui Eugen Băzgu am avut adesea gândul că sufletul său a ajuns acolo unde trebuie, căci, atât cât Dumnezeu i-a îngăduit să vieze, robul său Eugen *și-a împlinit menirea*. Cred că a ajuns cu bine în Lumea fără dor, toate bisericile și mănăstirile ajutate să nu dispară înainte de vreme fiindu-i alți stâlpi, alți martori de lumină la trecerea vâmlor văzduhului.

...La început de martie 2016, în preajma Sfinților 40 de Mucenici, când aceștia, potrivit unor ipostaze arhaice grăitoare, bat Mama Pământ zicând „Intră frig și ieși căldură ca să vină vremea bună!”, Eugen Băzgu a ales să plece spre tărâmurile de dincolo de zare. A făcut-o aidoma unui mucenic modern, căci viața sa a fost, într-un anume sens, una mucenicească, din moment ce și-a jertfit adesea timpul

și energia, multe clipe din viața sa pentru cunoașterea istoriei tăcute a neamului românesc din Basarabia.

Avea doar 61 de ani și socot că arzând mereu pentru profesie și idealuri nobile și-a împlinit destinul, căci crucea dată la venirea în lume de Dumnezeu, sfătuit bine de anumite Ursitoare, a fost dusă cu multă pricepere, enormă pasiune și o demnitate aparte! Îndrăznesc să afirm că viața sa a ilustrat adecvat condiția intelectualului român basarabean trăitor la confluența mileniilor II-III, intelectual conștient de soarta sa vitregită de o situație spațială în bătaia vânturilor geostrategice și de un timp istoric parcă mai mereu suflându-i împotriva.

Știu că acum arhitectura, etnologia și muzeologia, știința și cultura din Basarabia sunt mai sărace fără Eugen Bâzgu, însă intuiesc că tot ceea ce el ne-a lăsat moștenire înseamnă mult mai mult¹⁰. Socot că la asfințitul soarelui ar fi mai înțelept să păstrăm mai mult în suflet *amintirea luminoasă a zilei* decât gândul temător că a venit noaptea...

¹⁰ „A fost o cheie de boltă și totodată, a dus pe umeri ceea ce avem mai curat în cultura noastră. [...] Nu-l poate înlocui nimeni. Fără el, ceva se va prăbuși. Personifica mitul ziditorului, al meșterului ce înalță construcții divine într-un loc sortit distrugerii. Scotea din ruine mărturii ale frumuseții din trecut, le readucea la viață. Ne-a făcut să credem că renașterea rădăcinilor e posibilă. [...] Poate că a fost chemat să ridice zidiri diafane în Împărăția luminii” (rezonăm întru totul cu aceste alese gânduri exprimate de Irina Nechit în scurtul, dar atât de emoționantul articol *Eugen Bâzgu ne-a părăsit*, publicat în Jurnal de Chișinău, ediția din 11 martie 2016).

Îi vom cinsti și onora memoria fiind, atât cât vom putea fiecare, asemenea lui: mereu harnici¹¹, pasionați în cel mai înalt grad, inițiați sau cunoscători ai tainelor, călăuze, învățători¹² sau educatori pentru cei mai tineri și, de ce nu, îndârjiți sau măcar fermi atunci când e nevoie! Și încă ceva: va tresălta sufletul său de bucurie atunci când, în propriile noastre căutări, vom descoperi urmele spiritului său și îi vom pomeni, cu recunoștință, numele!

Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească în pace pe robul său Eugen!

* * *

„Oamenii care au mulți bani, au și multe păcate. Vreți să vi se ierte cât mai multe din ele? Jertfiți la restaurarea unei biserici!”

„Vorbă multă, de clacă, în publicații, la catedre, tribune. Mai bine apucați-vă și construiți, restaurați, reparați ca să vă prindeți de acest pământ, să nu vă vânture vânturile istoriei”

„Vorbele trec, adevărate sau false, profunde sau superficiale, scrise în rânduri simple de ziar sau în pagini academice spilcuite. Arhitecții ar putea fi măguliți sau răniți de aprecierea lucrărilor lor. Dar arhitecții-restauratori au imunitate la toate. Răspunsul meu dat tuturor oponentilor e simplu: vorbele trec, iar monumentele restaurate rămân să dăinuie!”

„Acestui distructivism social, greu de stăvilit, îi putem contrapune salvagardarea patrimoniului cultural național, întâi de toate pentru temperarea proceselor. Acum restaurarea, fortificarea și conservarea monumentelor este cel mai potrivit răspuns privind recăpătarea echilibrului social constructiv”

„Când veți fi bunici, iar nepoții o să vă întrebe ce fapte eroice ați înfăptuit la viața voastră, o să le răspundeți că ați apărat patrimoniul cultural. Este cea mai de cinste datorie, credeți-mă, domnilor!”

¹¹ Desigur, hărnicia noastră ar fi de dorit să aibă virtuți mântuitoare, așa după cum ne povățuiește Părintele Dumitru Stăniloae: „Nimeni nu trebuie să-și închipuie că munca pe care o face este scop în sine, ci ea are menirea să-i înfrumusețeze firea cu virtuțile răbdării, ale înfrânării, ale dragostei de semenii, ale credinței în Dumnezeu și, pe rând, să-i deschidă ochii asupra rânduieilor înțelepte așezate de Dumnezeu în toate” (Preot Profesor Dr. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitatea ortodoxă. Ascetica și mistica*. Tipărită cu binecuvântarea Prea Fericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1992, p. 28).

¹² Știind bine că „misiunea de învățător este una dintre cele trei misiuni culminante de pe lume” (Idem, *Isus Hristos sau restaurarea omului*. Volumul 4 din seria *Opere complete*, București, Editura Basilica, 2013, passim).

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE

Volume de autor (monografii)

Mănăstirea Dobrușa – două secole de istorie (coautor: Ieromonah Nectarie Gherman), Chișinău, 1999, 158 p.

Arhitectura populară din zona Orheiului Vechi. Ghid practic (coautor: Mihai Ursu), Chișinău, 2005, 40 p.

Reabilitarea patrimoniului cultural din centrul istoric al municipiului Chișinău. Exemplu de succes, Chișinău, 2005, 80 p.

Arhitectura vernaculară în piatră (coautor: Mihai Ursu), Chișinău, Editura Știința, 2009, 256 p. + ilustr.

Articole în culegeri enciclopedice

16 articole despre monumente de arhitectură în *Literatura și arta Moldovei. Enciclopedie*. Redactor șef: A. Timuș, Chișinău, vol. I, 1985, 438 p. + ilustr.; vol. II, 1986, 508 p. + ilustr.

18 articole despre arhitectura populară în *Свод памятников истории и культуры Молдавской ССР [Repertoriul monumentelor de istorie și cultură din RSS Moldovenească]*, Chișinău, 1987

17 articole despre mănăstirile istorice din Republica Moldova în *Монастыри. Энциклопедический справочник [Mănăstiri. Dicționar enciclopedic]*, Moscova, Editura Respublika, 2000, p. 284-302

Studii, materiale și articole în publicații de specialitate

Obiceiuri și datini ce țin de construcția și funcționarea casei la moldoveni, în „Buletin Științific”. Muzeul de Stat de Studiere a Ținutului din RSSM, ediția a III-a, Chișinău, 1990, p. 77-98

Mănăstirile rupestre din bazinul fluviului Nistru – artere de răspândire a creștinismului, în „Sud-Est. Artă. Cultură. Civilizație”, Chișinău, nr. 4, 1997, p. 10-19

Un schit rupestru necunoscut: Holercani-Marcăuți (coautor: Tamara Sinhani), în „Sud-Est. Artă. Cultură. Civilizație”, nr. 4, 1997, p. 86-89

Reevaluări cronologice ale complexului monastic rupestru Butuceni – Orhei, în „Arta '97 ”. Seria Arte Plastice, Arhitectură, Muzică, Teatru, Cinema, Chișinău, 1997, p. 130-139

Muzeul Satului la Chișinău, în „Arhitext”, București, nr. 8, 1997, p. 14

Între sacru și profanat, în „Arhitext”, nr. 8, 1997, p. 46

Reevaluarea fenomenologiei vizând Complexul monastic Saharna, în „Arta '98”, Chișinău, 1999, p. 67-74

Morile subterane cu manej din Basarabia, în „Mousaios”, Buzău, vol. V, 1999, p. 527-543

Arhetipul început-sfârșit și conotațiile sale semantice în gândirea populară, în „Mousaios”, vol. VI, 2001, p. 58-70

Hurdughia – casa cetei de feciori din Basarabia, în „Anuarul Muzeului Etnografic al Moldovei” (AMEM), Iași, nr. I, 2001, p. 155-167

Semnificații mito-simbolice ale pietrei, în „Destin românesc”. Revistă de cultură și istorie, Chișinău-București, an VIII, 2001, nr. 3 (31), p. 111-130

În căutarea „modelului de aur”, în „Arhem”. Revistă de teorie și practică arhitecturală, nr. 1, 2001, Chișinău, p. 4-6

Repertoriul monumentelor ecleziastice de lemn din județul Ungheni, în „Pyretus”. Anuar al Muzeului de Istorie din Ungheni, an I, 2001, nr. 1, p. 123-154

„Influențele orientale în arhitectura de piatră a Orheiului Vechi” (tradus și în engleză: „Oriental influences in stone of Orheiul Vechi”), în *Invasia*. Catalog. Editor: Ștefan Rusu, Centrul pentru Artă Contemporană din Chișinău [KSA:K], Orheiul Vechi, 2002, p. 58 și 59

File din istoria artei fotografice în spațiul basarabean, în „ART-hoc”, Chișinău, supliment, febr. 2002, p. 3-5, 7-9, 11-16, 21-23 și 25-26

О двух малоизвестных планах и изображениях конца XVI в. каменных церквей г. Хотина [Despre două planuri și imagini puțin cunoscute ale bisericilor de piatră din Hotin de la sfârșitul secolului al XVI-lea], în *Роль нации и народов в формировании историко-культурной спадчины Хотинщины*, Cernăuți, Complexul Muzeal Istorico-Arhitectural „Cetatea Hotin”, 2003, p. 14-21

„Identificarea, cunoașterea, salvagardarea, conservarea și promovarea patrimoniului cultural” (coautor: Varvara Buzilă), „Datarea bisericii Adormirea Maicii Domnului – o problemă deschisă” (coautor: Ion Tentiuc) și „Scoaterea ochilor sfinților – legendă și practică magică”, în vol. *Patrimoniul cultural al județului Tighina*. Cuprinde materialele Simpozionului „Patrimoniul cultural al județului Tighina: prezent, trecut, viitor” (Căușeni, 20-21 iunie 2002), Chișinău, 2003, p. 17-22, 38-54 și 155-168

Vama veche din Hotin? în „Atelier”. Arte plastice. Arhitectură. Design, nr. 1, 2003, p. 14-15

Arhetipul întreg-parte, în AMEM, nr. III, 2003, p. 95-116

Terminologia construcțiilor populare la românii de la est de Prut, în „Buletin Științific”. Revistă de Etnografie, Științele Naturii și Muzeologie, serie nouă, fascicula Etnografie și Muzeologie (BS), Chișinău, vol. 1 (14), 2004, p. 57-93

„Cultural Heritage and built environment of Moldova. Introduction to Moldova”, „Cultural Heritage and built environment of Moldova. Orheiul Vechi and the cave monasteries in the Nistrul/Dnister valley” (coautor: Bo Larson) și „Cultural Heritage and built environment of Moldova. The Fortresses along the Nistrul/Dnister river”, în *Urban Cultural and Architectural Heritage in an Ethnic Cross-Road of Europe: West Ukraine and Moldova*. Report from an international seminar in Lund, Sweden, 2004, Lund-Sweden, 2005, p. 153-156, 156-157 și 157-158

Moara cu ciutură sau morișcă din ținutul Sorocii, în BS, vol. 3 (16), 2005, p. 9-17

Procedee tradiționale de captare a apei potabile, în BS, vol. 5 (18), 2006, p. 46-61

Cultul fântânii și al izvoarelor din Basarabia (coautor: Mihai Ursu), în AMEM, nr. VII, 2007, p. 41-74

Coliba mortului în contextul imaginarului tradițional (coautor: Varvara Buzilă), în BS, vol. 7 (20), 2007, p. 104-114

„Casa și gospodăria ca memorie socială”, în vol. *Natura și sănătatea în tradițiile populare*. Redactori: Varvara Buzilă, Emilia Malai, Chișinău, 2007, p. 73-87

„Influențe orientale în arhitectura vernaculară de piatră din zona Orheiul Vechi”, în vol. colectiv *Diversitatea expresiilor culturale ale habitatului tradițional din Republica Moldova*. Materialele Conferinței Internaționale (2-4 august 2007), Chișinău, Editura Cartdidact, 2007, p. 40-52

„Cultul fântânii și al izvorului” (coautor: Mihai Ursu), în vol. *Resursele acvatice ale Republicii Moldova. Fântâni și izvoare. Atlas ecologic*, Chișinău, Editura Știința, 2008, p. 9-24

Complexul rupestru Socola (I), în BS, vol. 9 (22), 2008, p. 244-271

Semnificații mito-simbolice ale pietrei în gândirea populară, în AMEM, nr. X, 2010, p. 141-164

„Instituții tradiționale, înrudirea și formele de asociere” („Traditional institutions, kinship, forms of association”), în *Registrul Național al Patrimoniului Cultural Imaterial din Republica Moldova*

(*National Inventory of the Intangible Cultural Heritage of the Republic of Moldova*), vol. A, Chișinău, Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial – Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală, 2012, p. 106-109 și 220-223

Tipologia bisericilor de lemn din Moldova medievală (în lumina izvoarelor scrise) I, în BS, vol. 19 (32), 2013, p. 45-60

„Restaurarea bisericii de lemn din Palanca: probleme de reconstituire a formelor originale”, în vol. *Patrimoniul bisericesc. Materialele Conferinței naționale științifico-practice „Protejarea patrimoniului bisericesc – imperativ al timpului”*, ediția I (Chișinău, 5 aprilie 2011) și ale Conferinței „Patrimoniul bisericesc – recuperarea trecutului”, ediția a II-a (Chișinău, 3 mai 2012), Chișinău, Mitropolia Chișinăului și a Întregii Moldove, 2013, p. 78-92

Un străvechi monument – între legende și realități, în „Moldova”, nr. 7-8, 2014, p. 95-99

Obiceiuri și datini privitoare la construcția casei la românii de la est de Prut, în AMEM, nr. XIV, 2014, p. 59-88

Un repertoriu al bisericilor de lemn și de zid din Basarabia, alcătuit de Arhimandritul Visarion Puiu la 1920, în BS, vol. 21 (34), 2014, p. 80-96

Trunchiul de arbore ca stâlp (picior) al mesei din altarul bisericii, în AMEM, nr. XVI, 2016, p. 53-82 (studiu postum, îngrijit de Varvara Buzilă)